

Evropský sociální fond

Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

Název projektu: Inovace studijního programu Ekonomie a hospodářská správa s
akcentem na internacionalizaci výuky, individuální práci se studenty a praxi.

CZ.2.17/3.1.00/33332

Ekonomický růst a bohatství

David Lipka, Ph.D.
KIE NF VŠE

Obsah

- Jde svět od deseti k pěti?
- Co znamená ekonomický růst?
- Existuje konvergence?
- Jaké jsou příčiny ekonomického růstu?

Existuje pokrok?

- Lidé se dříve měli lépe...
- Lidé dříve měli více času...
- Lidé dříve netrpěli tolika chorobami jako dnes...
- Svět by dříve bezpečnější...
- Pokud někdo bohatne, tak vždy na úkor ostatních...

Co na to historie?

- Většinu existence člověka jako druhu jsme byli lovci sběrači
- Z 10.000 let civilizace jen 250 let zažíváme masovou prosperitu
- Technologie se neměníla
- Od počátku dějin až do roku 1000 n.l. byla životní úroveň průměrného zemědělce přibližně stejná
- Mezi lety 1 a 1000 n.l. populace světa vzrostla o 16 %, bohatství světa také
- 1000 – 2000 n.l. vrostla populace 22 x, bohatství světa 286 x (bohatství na hlavu 13 x)
  - 1000 – 1820 vzrostlo bohatství na hlavu o 50 %
  - 1820 – 2000 vzrostlo bohatství na hlavu více než 8 x

Bohatství světa - HDP

Oblast	1000	1500	1700	1820	1900	1952	2003
Západní Evropa	\$427	\$772	\$997	\$1,202	\$2,892	\$4,963	\$19,912
USA			527	1,257	4,091	10,316	29,037
Indie			550	533	599	629	2,160
Čína	450	600	600	600	545	537	4,609
Afrika	425	414	421	420	601	928	1,549
Svět	450	566	615	667	1,262	2,260	6,477

Bohatství světa – výška populace

	Velká Británie	Švédsko	Francie
1750-75	166	168	
1800-25 (1775-1800)	168	167	(166)
1850-75	169	170	165
1950-75	175	178	176

Bohatství není jen o penězích

- Lidé lépe bydlí
- Lidé jsou zdravější
- Životní prostředí je kvalitnější

- očekávaná doba dožití

Místo	Středověk	Vybrané roky	1950-55	1975-80	2002
Francie		~30 (1800)	66	74	79
UK	20-30	~36 (1799-1803)	69	73	78
Indie		25 (1901-11)	39	53	64
Čína		25-35 (1929-31)	41	65	71
Afrika			38	48	50
Svět	20-30		46	60	67

- kojenecká úmrtnost

Table 1-4. Life Expectation and Infant Mortality, Both Sexes Combined, 33-1875 A.D.

Country and period	Years of life expectation at birth	Death rate per 1000 population in 1st year of life	Source & authors
Roman Egypt, 33-258	24.0	329	Fragments of Roman Censuses Bagnall and Frier
England, 1301-1425	24.3	218	Very crude estimates derived from fiscal records: Russell
England, 1541-56	33.7	n.a.	Family reconstitution and inverse projection from birth and death records: Wrigley, et al.
England, 1620-26	37.2	171	
England, 1726-51	34.6	195	
England, 1801-26	40.8	144	
France, 1740-49	24.8	296	Family reconstitution: Blayo
France, 1820-29	38.8	181	
Sweden, 1751-55	37.8	203	Parish records & census returns: Gille
Japan, 1776-1875	32.2	277	Temple records: Jannetta Temple records: Yasuba Population registers: Saito
Japan, 1800-50	33.7	295	
Japan, 1751-1869	37.4	216	

Bohatství je o volném čase

Aktivita	1880	1995
Počet hodin k dispozici	225 900	298 500
Počet odpracovaných hodin	182 100	122 400
Počet hodin volného času	43 800	176 100

Je tedy vše dokonalé?

- STÁLE EXISTUJÍ ABSOLUTNĚ CHUDÍ LIDÉ
- 3 miliardy lidí žijí za méně než 2 dolary na den, průměrný Afričan za 10 dní
- 1,2 miliarda lidí nemá přístup k pitné vodě, 6 milionů umírá každý rok hladem
- 100 afrických dětí umře dříve, než se dožije 1 roku, ve Švédsku jsou to jen 4 2 tisíce
- 1,1 miliardy lidí nemá přístup k pitné vodě

Bohatství světa

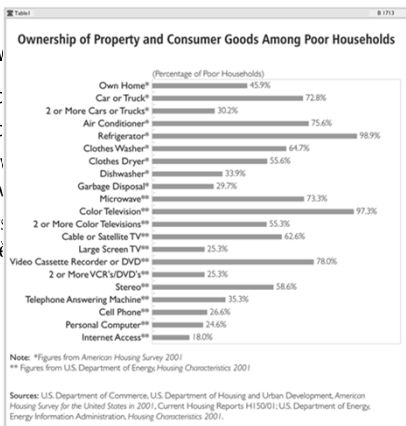
GAPMINDER

OSN2009

Když mluvíme

- 76 % chudých
- 30 % chudých
- U více než dvojnásobku jednoho člověka
- V Lucemburku: 1000 EUR měsíčně

Everything is fine

Proč tedy rosteme?

... a proč jen někde?

- 1) Protože je vůči lidem někde příroda štedřejší
- 2) Protože jsou někteří lidé chytřejší a šikovnější
- 3) Protože je někdy lidské jednání lépe koordinováno

1a) „Přírodní“ vysvětlení (nepřízeň)

- Teplo
  - Lze se před ním bránit hůře než před zimou
  - Podporuje rozvoj organismů, zejména těch, které člověku škodí – malárie, spavá nemoc
- Srážky
  - V tropech spadne většina srážek v přivalových deštích, nevhodné pro zemědělství

→ Vysvětluje proč ne subsaharská Afrika

- Evropa:
  - dostatečně zima, aby to limitovalo škůdce, ale ne zase prudké mrazy (Golfský proud), pravidelné srážky, ale neprostupné lesy.
- Čína:
  - vhodné podmínky, velké řeky → úroda několikrát ročně, 13. st. Čína nejvýkonnější zemědělství

→ nevysvětluje proč ano Evropa a ne Čína a proč není růst trvalý a rovnoměrný

1b) „Přírodní“ vysvětlení (přízeň)

- Nerostné suroviny
  - Rusko – ropa, zemní plyn, uhlí, železná ruda, barevné kovy...
  - Lichtenštejnsko – žádné...
  - Angola – ropa, diamanty
  - Singapur – žádné...

2) „Kvalita“ lidí – jsou někde chytřejší?

- IQ a růst?
  - Na IQ záleží...
  - Je příčinou nebo důsledkem bohatství?
- Vynálezy jako proxy:
  - Čínské vynálezy, které změnil svět:
    - Chomout 3. st. př.n.l. Evropa 6. st.
    - Trakař 1. st. př.n.l., Evropa 13. st.
    - Litina 4. st. př.n.l., Skandinávie 8. st.
    - Zápalky 6. st., Evropa 16. st.
    - Papír 2. st. př.n.l., Evropa, výroba v Evropě 12. st.
    - Střelný prach 11. st., Evropa 13. st.
    - Kompas 4. st. př.n.l., Evropa 12. st.

3) Koordinace

- Bohatství lidí závisí na jednání ostatních
- Specializace, dělba práce a směna zvyšuje blahobyt ... a vyžaduje koordinaci
- Severní Korea x Jižní Korea
- NDR x NSR

Na čem koordinace závisí?

- Řád, který umožňuje všeobecnou prosperitu, je natolik komplikovaný, že jej nikdo **nedokáže vytvořit** s nikdo jej **neumí řídit**.
  - Je důsledkem lidského jednání (nikoli záměru) za jistých podmínek

Every individual... neither intends to promote the public interest, nor knows how much he is promoting it... he intends only his own security; and by directing that industry in such a manner as its produce may be of the greatest value, he intends only his own gain, and he is in this, as in many other cases, led by an invisible hand to promote an end which was no part of his intention.

Kouzlo ekonomie

Cíl jednání/ výsledek	řád	chaos
koordinace	Triviální	Vysvětlení? ?? [-]
sobecký prospěch	Vysvětlení? ?? [+]	Triviální